

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
28 листопада 2016 року,
Протокол № _____

Проректор з навчальної роботи

_____ Чорний Л.І.
(підпис) (ініціали, прізвище)

29 листопада 2016 року

М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«СТРАХУВАННЯ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування
галузі знань 07 Управління та адміністрування**

м. Хмельницький
2016

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 1
2. Заплановані результати навчання	– 2
3. Програма навчальної дисципліни	– 4
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 7
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 7
4.2. Аудиторні заняття	– 7
4.3. Самостійна робота студентів	– 7
4.4. Індивідуальні завдання	– 7
5. Методи навчання та контролю	– 8
6. Схема нарахування балів	– 9
7. Рекомендована література	– 9
7.1. Основна література	– 9
7.2. Допоміжна література	– 10
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 10

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 07 Управління та адміністрування
2. Код і назва спеціальності	– 072 Фінанси, банківська справа та страхування
3. Назва спеціалізації	– -
4. Назва дисципліни	– Страхування
5. Тип дисципліни	– обов'язкова
6. Код дисципліни	– ППО 15.
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– бакалавр
9. Курс / рік навчання	– третій
10. Семестр	– шостий
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 4,0 / 120
2) денна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 56
% від загального обсягу	– 46,7
лекційні заняття (годин)	– 28
% від обсягу аудиторних годин	– 50,0
семінарські заняття (годин)	– 28
% від обсягу аудиторних годин	– 50,0
самостійна робота (годин)	– 64
% від загального обсягу	– 53,3
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 4
самостійної роботи	– 4,57
3) заочна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– -
% від загального обсягу	– -
лекційні заняття (годин)	– -
% від обсягу аудиторних годин	– -
семінарські заняття (годин)	– -

% від обсягу аудиторних годин	– -
самостійна робота (годин)	– -
% від загального обсягу тижневих годин:	-
аудиторних занять	– -
самостійної роботи	– -
12. Форма семестрового контролю	– екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ППО 3. Фінанси ППО 8. Менеджмент ППО 10. Фінансове право
2) супутні дисципліни	– ППВ 6.2. Фінансовий аналіз підприємства
3) наступні дисципліни	– ППВ 14.2. Соціальне страхування; ППО 15.1. Фінанси страхових організацій; ППВ 14.1. Страхіві послуги; ППВ 14.3. Медичне страхування; П 3 Практика з фаху; А 1. Атестація
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	<p>ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 05. Навички використання інформаційних систем і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 06. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)..</p> <p>СК 02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.</p> <p>СК 03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).</p> <p>СК 05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.</p> <p>СК 06. Здатність застосовувати сучасні інформаційні системи та програмне забезпечення для отримання й обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>СК 08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.</p> <p>СК 12*. Розуміння особливостей функціонування міжнародних фінансових організацій у сфері банківської та страхової діяльності.</p>
Програмні результати навчання	<p>ПР 04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та</p>

	<p>страхування.</p> <p>ПР 05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).</p> <p>ПР 07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>ПР 11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>ПР 12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.</p> <p>ПР 16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>ПР 18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.</p> <p>ПР 28*. Визначати особливості формування фінансів країн Європейського Союзу та функціонування міжнародних фінансових організацій у сфері банківської та страхової діяльності.</p>
--	---

Після завершення вивчення дисципліни	
здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату страхування;
1.2)	називати закони, що регулюють страхову діяльність;
1.3)	визначати основні тенденції, суперечності, проблеми та перспективи розвитку страхової діяльності в Україні;
1.4)	впорядковувати сучасні форми та види здійснення страхових операцій;
1.5)	показувати організацію та ведення страхової діяльності.
2. Розуміння	
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	пояснювати зміст дефініцій основних термінів, що розкривають суть страхування;
2.2)	класифікувати види страхування за сукупністю подібних ознак;
2.3)	з'ясувати сутність, зміст, основні принципи страхування;
2.4)	обговорювати специфіку запровадження різних видів страхування;
2.5)	робити висновки щодо ефективності діяльності страхових компаній.
3. Застосування знань	
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>	
3.1)	оцінювати страхові ризики;
3.2)	укладати договори страхування;
3.3)	використовувати раціональні підходи до вирішення проблем, пов'язаних з організацією страхової діяльності;
3.4)	розраховувати тарифи із різних видів страхування;
3.5)	обчислювати рівень фінансової стійкості страхової компанії.
4. Аналіз	
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>	
4.1)	аналізувати тенденції розвитку страхового ринку;
4.2)	виділяти головні положення, викладені в договорі страхування;

4.3) класифікувати страхування та страхові ризики;
4.4) досліджувати діяльність учасників страхового ринку;
4.5) робити висновки щодо державного регулювання страхової діяльності.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) аргументувати необхідність страхового захисту від ризикових обставин;
5.2) формулювати текст договору страхування;
5.3) пояснювати права та обов'язки сторін у страхуванні;
5.4) встановлювати взаємозв'язки у діяльності посередників на страховому ринку;
5.5) розробляти маркетингові заходи в страхуванні.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати рівень страхових ризиків;
6.2) встановлювати місце страхування в системі економічних категорій та його функції;
6.3) аргументувати необхідність співстрахування і перестрахування;
6.4) узагальнювати показники ефективності діяльності страховиків;
6.5) рекомендувати напрями формування інвестиційного портфеля страховика.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) пропонувати раціональні підходи до вирішення проблем, пов'язаних з організацією страхової діяльності;
7.2) скласти договір страхування;
7.3) будувати маркетингову політику страховика;
7.4) генерувати заходи управління ризиком;
7.5) розробляти стратегію страхової компанії.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність страхування, його роль в економіці

Необхідність страхового захисту від ризикових обставин. Ознаки страхового захисту. Сутність небезпеки, ризику, страхування.

Місце страхування в системі економічних категорій та його функції.

Історія виникнення та розвитку страхування. Виникнення страхування. Розвиток страхових відносин в середні віки. Новітня історія страхування.

Принципи страхування. Страховий ризик. Страховий інтерес. Умовна та безумовна франшиза. Суброгація. Співстрахування і перестрахування. Диверсифікація страхових ризиків.

Тема 2. Класифікація страхування

Призначення та основні критерії класифікації у страхуванні. Класифікація страхування за історичною та економічною ознакою. Юридична ознака поділу страхування на види.

Галузі, підгалузі та види страхування в Україні.

Класифікація страхування за формами проведення. Добровільне обов'язкове страхування в Україні. Правова база здійснення обов'язкового страхування.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка

Поняття ризику та його основні характеристики. Ознаки ризику. Математична, статистична та експертна ймовірність ризику.

Види ризиків та їх оцінка. Чистий та спекулятивний ризик. Природні та антропогенні ризики. Незначні, середні, значні та катастрофічні ризики.

Управління ризиком. Ідентифікація ризиків. Аналіз і оцінка ризиків. Контроль за ризиком та його фінансування.

Тарифна ставка: структура та методи розрахунку. Тариф брутто та його розрахунок. Поняття ризикової надбавки.

Тема 4. Страховий ринок

Зміст та структура страхового ринку. Об'єктивна необхідність виникнення та розвитку страхового ринку. Інституціональна структура страхового ринку. Класифікація страхового ринку за галузевою структурою. Учасники страхового ринку: андеррайтер, сюрвеєр, аварійний комісар, аджастер, диспашер.

Роль посередників на страховому ринку. Функції страхового брокера і страхового агента. Стан і перспективи розвитку страхового ринку в Україні.

Поняття, значення і продукти маркетингу у страхуванні. Маркетингові дослідження і маркетингова політика страховика. Принципи маркетингового дослідження. Реклама страхових послуг.

Страхові договори та їх види. Умови стандартних договорів страхування. Права і обов'язки сторін у страхуванні. Порядок укладання та реалізації страхового договору. Законодавче регулювання договорів страхування.

Тема 5. Страхова організація

Організація страхової справи. Системи страхування в Україні.

Типи й види страхових організацій, які створюються в Україні. Організаційні форми існування страховика. Державні страхові організації. Комерційні страхові компанії, їх місце на страховому ринку. Акціонерні страхові товариства і компанії, їх класифікація й організаційна структура. Приватні страхові компанії. Командитні і повні страхові товариства. Страхові товариства з додатковою відповідальністю.

Види страхових організацій за територіальною ознакою, за характером виконуваних операцій, за величиною статутного капіталу. Товариства взаємного страхування.

Структура страхових компаній. Схема організаційної структури страхової організації та характеристика структурних підрозділів. Відокремлені підрозділи страховика, їх призначення – представництва, агентства, філії (відділення). Об'єднання і асоціації страховиків, їх функції, завдання та місце на страховому ринку.

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності

Необхідність державного регулювання страхової діяльності. Завдання державного регулювання страхової діяльності. Система методів державного регулювання страхової діяльності.

Органи нагляду за страховою діяльністю та їхні функції. Завдання органів нагляду за страховою діяльністю. Страховий нагляд у країнах Європейського союзу.

Ліцензування страхової діяльності. Документи, що подаються для отримання страхової ліцензії. Порядок видачі страхових ліцензій.

Тема 7. Основні види страхування та їх характеристика

Особисте страхування як форма страхового захисту. Сутність страхування життя. Страхування від нещасних випадків. Страхування додаткової пенсії. Добровільне медичне страхування.

Майнове страхування. Страхування авто-каско та авто-карго. Страхування домашнього майна. Обов'язкові види майнового страхування.

Страхування відповідальності. Страхування відповідальності власників транспортних засобів. Страхування відповідальності перевізників вантажів. Страхування відповідальності роботодавця. Страхування професійної відповідальності. Екологічне страхування.

Страхування підприємницьких ризиків. Страхування депозитних і кредитних операцій.

Тема 8. Перестраховання і співстраховання

Виникнення, зміст та функції перестраховання. Сутність цесії, цедування та ретроцесії. Вторинний розподіл ризику в перестрахованні. Процес здійснення перестраховання операцій.

Методи перестраховання. Факультативне, облігаторне та факультативно-облігаторне перестраховання операцій.

Форми перестраховування операцій. Сутність пропорційного і непропорційного перестраховування. Квотне, ексцедентне та квотно-ексцедентне перестраховування. Значення ексцеденту збитку та ексцеденту збитковості.

Співстраховування та механізми його застосування. Принципи здійснення перестраховування операцій на території України. Функції перестраховування операцій.

Тема 9. Фінансово-економічна діяльність страховиків

Склад та економічний зміст фінансових результатів діяльності страховика. Доходи страховика: доходи від страхової діяльності, доходи від інвестування та розміщення тимчасово вільних коштів. Незароблені страхові платежі. Балансовий прибуток страховика.

Система показників ефективності діяльності страховиків. Рентабельність страхової діяльності. Показник ділової активності. Зіставлення обсягів власного капіталу і статутного капіталу. Рівень сплаченого статутного капіталу. Показники структури активів. Темп зростання страхових премій. Показник забезпечення страховика власними засобами. Рівень покриття інвестиційними активами страхових резервів. Показники, що характеризують участь перестраховика у забезпеченні фінансової надійності страхової компанії.

Інвестиційна діяльність страховиків. Середньо- і довгострокові інвестиції страхових компаній. Фактори, які беруться до уваги при формуванні портфеля цінних паперів. Принципи розміщення страхових резервів.

Тема 10. Фінансова безпека страховика

Зміст фінансової безпеки страхової організації та характеристика джерел її забезпечення. Фінансова стабільність страхової організації. Платоспроможність страхової організації. Аналіз фінансової стійкості страхової компанії. Комплексний підхід до визначення фінансової надійності страхових компаній.

Платоспроможність страховика та методи її оцінки. Методи оцінки платоспроможності: оцінка ліквідаційної вартості компанії; метод динамічної оцінки. Нормативний запас платоспроможності страховика. Фактичний запас платоспроможності страховика.

Бюджетування фінансової діяльності страхової організації. Етапи бюджетування страхової компанії: формування прогнозних значень основних показників страхової організації, формування прогнозів бюджету й проекту бюджету страхової організації; контроль і аналіз виконання базового проекту бюджету.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Сутність страхування, його роль в економіці	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Класифікація страхування	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка	11	2	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Страховий ринок	16	4	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Страхова організація	12	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Основні види страхування та їх характеристика	20	6	6	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Перестраховання і співстраховання	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Фінансово-економічна діяльність страховиків	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Фінансова безпека страховика	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Усього годин	120	28	28	-	-	64	-	-	-	-	-	-

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота із навчальної дисципліни «Страховання» для бакалаврів складається з двох окремих завдань: письмових робіт по 10 темах та одного індивідуального завдання, обраного із переліку тем наукових робіт. Теми наукових робіт і методичні рекомендації до виконання індивідуальних робіт, наведено у підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів із навчальної дисципліни «Страховання» для підготовки на другому освітньому рівні здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування галузі знань 07 Управління та адміністрування.

Письмова робота та індивідуальне завдання виконується у межах годин, відведених для

самостійної роботи навчальним планом.

4.3.2. Самостійна робота студентів оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для такого виду робіт.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдові презентації.

На семінарських заняттях відбувається:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- розв'язування розрахункових та ситуаційних завдань, вирішення тестових завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

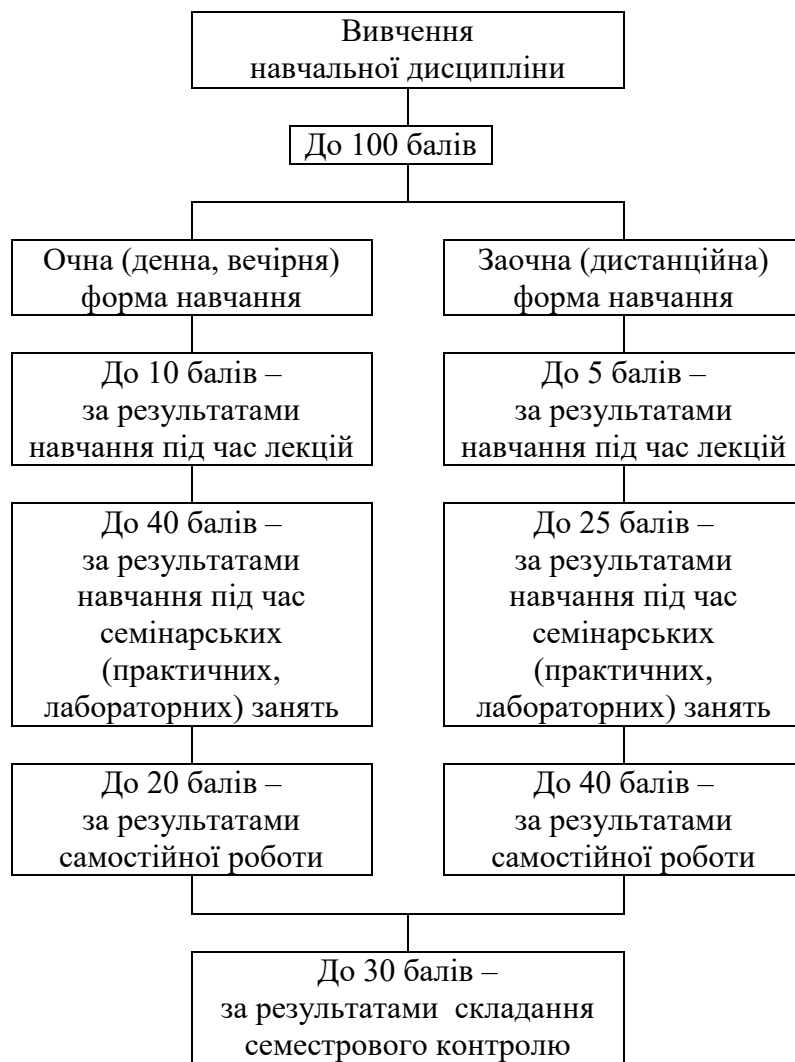
1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі іспиту в усній формі та письмовій з розв'язуванням задач і вирішення тестових завдань.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування студентам балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Антонік В. І. Страхування та страхові послуги у господарській діяльності : навч. посіб. для студентів екон. спец. ВНЗ / В. І. Антонік, В. Д. Кононенко, Є. К. Бабець, О. В. Антонік, Т. В. Квітка. - Кривий Ріг : Р. Козлов, 2015. – с. 711
2. Базилевич В. Д. Страхування: підручник / В. Д. Базилевич. – К.: Знання, 2012. – 1019 с.
3. Вовчак О.Д. Страхування: Навчальний посібник./ О.Д. Вовчак [3-те вид.] – Львів: “Новий світ-2000”, 2006. – 480 с.
4. Горбач Л. М. Страхування: навч. посіб. / Л. М. Горбач, О. Б. Каун. – К.: Кондор, 2011. – 520с.
5. Долгошея Н.О. Страхування в запитаннях та відповідях: навч. посібник / Н.О. Долгошея. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 318 с.
6. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Страхування: Термінологічний словник. / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк [2-е вид]. – Львів: Бескит Біт, 2002. – 104 с.
7. Заруба О.Д. Страхова справа: Підручник. / О.Д. Заруба – К.: Товариство "Знання",

КОО, 1998. – 321 с.

8. Осадець С.С. Страхування / С.С. Осадець. – К.: КНЕУ, 2002. – 528 с.
9. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 30.04.1996. – № 18. – Ст. 78.
10. Страхування: лабораторний практикум. / Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк, Г.Ю. Тлуста, А.С.Шолойко, О.М. Лобова. — К.: Логос, 2014. — 208 с.
11. Страхування: Підручник: [Керівник авт. кол. і наук. ред. С. С. Осадець, д-р, екон. наук, проф.] – К.: КНЕУ, 2002. – 528 с.
12. Страхування: Теорія та практика: навч.-метод. посіб. / Н. М. Внукова, В. І. Успенко, Л. В. Временно та ін.; за заг. ред. проф. Н. М. Внукової. – Х.: Бурун Книга, 2011. – 376 с.
13. Ткаченко Н. В. Страхування: навч. посіб. для самостійної роботи студентів / Н. В. Ткаченко. – К.: Ліра-К, 2010. – 375 с.
14. Ткаченко Н.В. Страхування: навч. посіб. / Н.В. Ткаченко. – К.: Ліра-К, 2007. – 376 с.
15. Фисун І. В. Страхування: навч. посіб. / І. В. Фисун, Г. М. Ярова. – К.: ЦУЛ, 2011.– 232 с.

7.2. Допоміжні джерела

16. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Страхова справа./ В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич [3-тє вид.] – К.: Товариство “Знання”, КОО, 2003. – 250 с.
17. Говорушко Т.А. Страхові послуги: навч. посібник / Т.А. Говорушко. – К.: ЦУЛ, 2011. – 376 с.
18. Дема Д. І. Страхові послуги: навч. посіб./ Д. І. Дема, О. М. Віленчук, І.В. Дем’янюк; за ред. Д. І. Деми. – Житомир: Рута, 2010. – 481с.
19. Осадець С.С. Страхові послуги: підручник / [Осадець С.С., Артюх Т.М., Гаманкова О.О., Колотило О.Д., Кривошлик Т.Д.]. — К.: КНЕУ, 2007. — 464с.
20. Сокиринська І. Г. Журавльова Т. О. Аберніхіна І. Г. Страхований менеджмент : навч. посіб. / І. Г.Сокиринська, Т.О.Журавльова, І. Г.Аберніхіна – Дніпропетровськ: Пороги, 2016. – 301с.
21. Страхова справа [Текст] : навч. посіб. / Аулін В. В., Дігтяр Б. С., Солових Є. К. - 2010. - 291 с.
22. Страхове право України: Підручник для вищих навчальних закладів/ [Біленчук Д.П., Біленчук П.Д., Залетов О.М., Клименко Н.І.] – К.: Атіка, 1999. – 368 с.
23. Страхові послуги: підручник. У 2 ч. Ч. 2 / [Пікус Р.В., Приказюк Н.В., Моташко Т.П., Лобова О.М., Нечипоренко В.І., Тлуста Г.Ю., Шолойко А.С. та ін.]; За ред. В.Д. Базилевича – К.: Логос, 2014. – 544 с.
24. Супрун А. А. Страхові послуги: навч. посіб. реком. МОНУ / А. А.Супрун, Т. О. Зайвенко. – Львів : Магнолія 2006, 2012. – 248с.
25. Яворська Т. В. Страхові послуги: навч. посіб. / Т.В. Яворська. – Л.: 2008. — 250 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу - <http://www.rada.gov.ua>
2. Державний служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Офіційний сайт Європейської організації страхування та пенсійного забезпечення (ЕЮРА) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://eiopa.europa.eu>
5. Офіційний сайт Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nfp.gov.ua>

6. Закон України «Про страхування» : від 07.03.1996 р., № 85/96-ВР // ВВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80/ed20120701>
7. Сайт Державної служби статистики України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
8. Сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua>
9. Сайт Ліги страхових організацій України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uainsur.com/>

Розробник програми:

Викладач дисципліни – доцент кафедри менеджменту, економічної теорії та фінансів, кандидат економічних наук

_____ Я. Г. Бучковська

17 жовтня 2016 року

Схвалено кафедрою менеджменту, економічної теорії та фінансів
18 жовтня 2016 року, протокол № 3.

Завідувач кафедри _____ В.П. Синчак

19 жовтня 2016 року

Декан факультету управління та економіки _____ І. Б. Ковтун

22 листопада 2016 року

Погоджено методичною радою університету ____ _____ 2016 року,
протокол № ____.

Голова методичної ради _____ В.Т.Савицький

_____ 2016 року

Оновлення програми:

Викладач дисципліни – старший викладач кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування.

_____ Алла КРУШИНСЬКА

27 жовтня 2020 року

Схвалено кафедрою менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

27 жовтня 2020 року, протокол № 3.

Завідувач кафедри _____ Віктор СИНЧАК

27 жовтня 2020 року

Обліковий обсяг оновлення програми – 0,05 ум. др. арк.